

Nr. 49 din 21.08.2025

Către,

Guvernul României

Domnului Prim Ministru Ilie Gavril BOLOJAN

În urma consultării proiectului de lege pus în dezbatere publică în data de 7 august 2025, respectiv a prevederilor Articolului XX, distingem două prevederi care pot afecta activitatea bibliotecilor, astfel Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România formulează următorul punct de vedere:

A. Propunerea din cadrul normativ supus consultării privind:

Art. XIV. - Articolul 58 din Legea bibliotecilor nr. 334/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 132 din 11 februarie 2005, se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 58 - Directorul general sau directorul, respectiv bibliotecarul responsabil, răspunde de organizarea și funcționarea bibliotecii sau filialei pe baza organigramei, statului de funcții și regulamentului de organizare și funcționare a instituției, elaborate în condițiile legii și avizate de către autoritățile tutelare.”

În cazul bibliotecilor din sistemul de biblioteci publice, proiectul de lege propune eliminarea avizului bibliotecilor cu rol de coordonare metodologică în ceea ce privește organigrama, statul de funcții și regulamentul de organizare și funcționare. Funcția metodologică este pilonul fundamental pe care este construit sistemul național de biblioteci publice. Aceasta asigură aplicarea unitară a normelor și standardelor biblioteconomice, creând astfel o rețea de biblioteci încheată, modernă și eficientă la nivel național.

Articolul în forma sa actuală are următoarea formă: **ART. 58 Directorul general sau directorul, respectiv bibliotecarul responsabil, răspunde de organizarea și funcționarea bibliotecii sau filialei pe baza organigramei, statului de funcții și regulamentului de organizare și funcționare a instituției, elaborate în condițiile legii și avizate de către autoritățile tutelare și de bibliotecile cu rol de coordonare metodologică, în cazul bibliotecilor de drept public.**

Am dori ca forma acestuia să rămână neschimbată.

B. Propunerea din cadrul normativ supus consultării privind:

Art. XX, potrivit căroră ordonatorii principali de credite ai autorităților și instituțiilor publice pot prelua integral sau parțial exercitarea atribuțiilor compartimentelor suport de la ordonatorii secundari de credite și de la ordonatorii terțiari de credite, după caz, aflați în subordinea sau coordonarea acestora.

1. Statut juridic distinct, astfel, bibliotecile publice de drept public, cu personalitate juridică, bibliotecile județene, municipale și orașenești, sunt instituții de informare și documentare cu rol patrimonial complex și un reper cultural unic și pentru comunitățile pe care le deservesc. În același timp aceste instituții reprezintă custodele memoriei culturale scrise, pe care o colectează, dezvoltă și prezervă pentru generațiile viitoare.

Complexitatea instituțională și organizațională a acestor biblioteci este susținută prin atribuții și funcții specifice la nivelul sistemului național de biblioteci, stipulate prin Legea 334/2002 republicată, dar și prin alte legi cu privire la gestionarea patrimoniului: Legea nr. 186 din 19 mai 2003 privind susținerea și promovarea culturii scrise, Legea nr. 111 din 21 noiembrie 1995 privind Depozitul legal de documente, Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Trebuie să amintim recomandările *IFLA* și *UNESCO*, prin care organismele internaționale amintite recunosc rolul esențial al bibliotecilor privind păstrarea patrimoniului cultural și în promovarea accesului la informație. Aceste recomandări implică o structură managerială coerentă, capabilă să răspundă rapid și eficient provocărilor specifice, cum ar fi digitalizarea patrimoniului, conservarea și adaptarea la noile tehnologii. Un management extern, centralizat, nu ar putea oferi flexibilitatea necesară.

Astfel aplicarea articolului XX din propunerea de Lege ar presupune ca ordonatorii principali de credite să preia compartimentele suport de la aceste instituții, ceea ce ar contraveni legislației speciale care garantează autonomia administrativă a acestora în gestionarea atribuțiilor proprii (Legea nr. 334/2002). Totodată, ar echivala cu golirea de conținut a personalității juridice, ceea ce nu se poate realiza decât prin modificarea expresă a actului de organizare.

Potrivit prevederilor Art. 187 din Codul Civil, „*Orice persoană juridică trebuie să aibă o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit și moral, în acord cu interesul general.*” Dacă structurile suport (care includ compartimentele financiar, contabilitate, achiziții publice, resurse umane etc.) sunt eliminate sau transferate în afara instituției, nu mai putem vorbi de o organizare de sine stătătoare. O entitate care nu are capacitatea să angajeze cheltuieli sau să gestioneze personalul propriu nu mai întrunește condițiile minime pentru a fi recunoscută drept persoană juridică în sensul Codului Civil, ceea ce ar pune în discuție inclusiv legalitatea existenței instituției respective.

De asemenea, în propunerea de lege aflată în dezbatere, nu au fost anticipate implicațiile negative majore asupra procedurilor reglementate inter alia de O.M.F.P. Nr. 2861 din 9 octombrie 2009 pentru aprobare Normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii sau O.M.F.P. Nr. 1792 din 24 decembrie 2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale, ca să le amintim pe câteva dintre cele mai importante, respectiv cele din procesul de avizare (legalitate, CFPP etc.) a angajamentelor legale semnate la nivelul fiecărei entități juridice care se presupune că trebuie să se bucure de autonomie instituțională.

La acestea se mai adaugă și prevederile O.U.G. Nr. 57/2019 care consacră principiul subsidiarității, potrivit căruia atribuțiile se exercită la nivelul cel mai apropiat de beneficiar. Transferarea compartimentelor suport către Ministerul Culturii ar afecta capacitatea Bibliotecii de a reacționa rapid și eficient la nevoile sale operaționale.

Aceste măsuri avute în vedere readuc în atenție practici dinainte de 1990, când instituțiile culturale diferite aveau servicii comune pentru contabilitate, aprovizionare, personal, etc. Aceste forme de centralizare administrativă s-au dovedit ineficiente, rigide și

profund birocratice, afectând capacitatea operațională a instituțiilor și limitându-le capacitatea de reacție la nevoi specifice.

Atribuțiile compartimentelor suport enumerate în proiectul de lege (financiar, contabilitate, achiziții, resurse umane, etc.) sunt esențiale pentru exercitarea unei guvernante responsabile și legale. Transferarea acestora în afara instituției, către structuri care nu se află sub autoritatea directă a conducătorului instituției, va transforma aceste entități subordonate în simple solicitante. În egală măsură, ordonatorul principal de credite, trebuie să aibă aparatul de funcționare necesar pentru îndeplinirea tuturor atribuțiilor preluate, nefiind astfel realizată nicio economie, ci doar un transfer de personal.

Concret instituțiile bibliotecile publice de drept public cu personalitate juridică nu vor mai putea lua decizii operaționale în timp real, vor depinde de prioritățile și calendarul ordonatorului principal de credite, iar procesul decizional va fi separat de cel de execuție, cu efecte vizibile asupra calității actului de cultură, care se va sustrage prerogativei de decizie a managementului instituției de cultură subordonate.

Aceaste măsuri le putem considerată ca o formă mascată de desființare, nu o soluție de economisire a banilor, ci un sacrificiu al educației viitoarelor generații. Deși se raportează o ușoară creștere a numărului de utilizatori activi și a volumelor împrumutate în 2023, aceste evoluții pozitive nu ar trebui să mascheze problemele structurale profunde cu care se confruntă sistemul de biblioteci din România. Biblioteca este, de asemenea, un important centru educativ și cultural pentru populație (adulți și copii), în multe cazuri, principalul centru de acest gen din comunitate. Prin urmare, este esențial ca biblioteca să ofere programe și proiecte culturale și educative pentru populație, conferindu-i astfel mai multă relevanță ca spațiu fizic. Constatăm că în anul 2023, în cadrul programelor și proiectelor educative desfășurate în bibliotecile din România s-au desfășurat un număr de 57.584 de activități, repartizarea lor pe tipuri de biblioteci fiind următoarea: 93,6% în biblioteci publice (41,8% în biblioteci județene, 21,5% în biblioteci municipale și orașenești și 30,3% în biblioteci comunale) numai aceste proiecte și programe educative au adus în biblioteci 1.511.086 participanți.

Sistemul național de biblioteci se confruntă deja cu un declin alarmant, pierzând 566 de unități în doar patru ani. De asemenea, există o criză a resurselor umane, cu un personal îmbătrânit și o rată de înnoire a fondului de carte de 110 ani, mult peste standardele internaționale. Lipsa cronică de resurse și inegalitățile profunde dintre mediul urban și cel rural, în ceea ce privește dotările și accesul la servicii digitale, accentuează această problemă. Bibliotecile sunt mai mult decât simple clădiri cu cărți. Ele sunt centre vii ale comunității, oferind spații pentru descoperirea lecturii, gândirea critică și socializare. Bibliotecile rurale, în special, funcționează ca hub-uri de educație non-formală, dezvoltare comunitară și alfabetizare digitală, organizând activități pentru copii, tineri și seniori. Bibliotecarul rural nu este doar un simplu custode de rafturi, ci un membru dedicat al comunității care își cunoaște și sprijină oamenii prin diverse proiecte. A-l pune să se ocupe de mai multe sate este o iluzie cinică, deoarece munca sa implică pasiune, voluntariat și dedicare, lucruri care nu pot fi împărțite eficient între mai multe comunități.

Valoarea unei biblioteci nu ar trebui judecată după profit sau cifre reci, ci după impactul real pe care îl are asupra vieților oamenilor. Un copil dintr-o comună mică are același drept la o bibliotecă ca și unul dintr-un oraș mare. Comasarea bibliotecilor înseamnă, de fapt, anularea anilor de muncă pasionată a bibliotecarilor și reducerea accesului la cultură și informație, mai ales pentru comunitățile vulnerabile.

Pentru a contracara aceste tendințe negative și a revitaliza sistemul național de biblioteci, sunt necesare măsuri urgente și strategice. Acestea includ adoptarea unei noi Legi a Bibliotecilor, elaborarea unei politici naționale coerente cu finanțare adecvată, investiții masive în achiziția de fond de carte și resurse digitale, precum și programe de digitalizare și modernizare a infrastructurii. De asemenea, este vital să se implementeze politici pentru atragerea și formarea tinerilor bibliotecari, pentru a asigura sustenabilitatea sistemului.

În contextul actual, bibliotecile trebuie considerate "infrastructură critică de interes public". Deteriorarea infrastructurii culturale de bază, în special la nivel local, riscă să devină ireversibilă fără măsuri urgente. A tăia de la cei mai vulnerabili nu construiește un viitor, ci adâncește inegalitățile sociale și culturale, compromițând accesul la cunoaștere pentru toți cetățenii. Inacțiunea nu duce la stagnare, ci la o degradare progresivă a capitalului cultural și educațional al României.

Vă adresăm pe această cale rugămintea de a face uz de mijloacele pe care le aveți la dispoziție pentru a respinge prevederile, menționate mai sus, care afectează activitatea bibliotecilor, întrucât prezintă o serie de vulnerabilități sistemice, riscuri instituționale și efecte negative asupra funcționării acestora.

Cu deosebit respect,

Președinte,

Dr. Dragoș Adrian Neagu

